

نویسنده: فرشته صدیقی «Fereshteh Sadeghi».
منبع و تاریخ نشر: کریدل «2024-05-21».
برگردان: پوهندوی دوکتور سیدحسام «مل».

در آینده برای ایران، چه اتفاقی می افتد؟

For Iran, what comes next?

از دست دادن هشتمین رئیس جمهور و دبیران ارشد جمهوری اسلامی نگرانی هایی را در مورد آینده سیاسی این کشور ایجاد کرده است. با این حال، تا زمانی که جانشینان از همان حلقه مسئولان فقید آمده اند، نباید انتظار تغییرات شگرف را داشت.

The Islamic Republic's loss of its eighth president and top diplomat has raised concerns about its political future. Still, dramatic changes should not be expected so long as the replacements come from the same circle as the late officials.

(Photo Credit: The Cradle)

رسانه های ایران روز یکشنبه 29 اردیبهشت ماه گزارشی مبنی بر حادثه بالگرد حامل ابراهیم رئیسی رئیس جمهور، حسین امیر عبداللهمیان وزیر امور خارجه، امام جمعه تبریز و استاندار تازه منصوب شده در استان آذربایجان شرقی به نشر سپردند.

این گروه یا حضرات در کنار سایر مقامات استانی و دولتی بعد از افتتاح یک سد آبی در مرز شمال غربی ایران با الهام علی اف رئیس جمهور آذربایجان بازی گشتند.

با کشاندن اقدامات عملیات جستجو و نجات که در مه و غبار و ابر واقع در مناطق کوهستانی شمال غرب ایران، صورت گرفت هرگونه امیدواری غرض یافتن جسم فزیکتی حاملان حادثه بالگرد در ساعات اولیه روز دوشنبه کاهش یافت تا که بالاخره دولت ایران خبر درگذشت هشتمین رئیس جمهور ایران را در کنار با هفت تن از همراهانش اعلام کرد.

Route & crash site of the Iranian presidential helicopter

19/05/2024

بلافاصله پس از تایید این خبر، تمام توجهات به دو موضوع معطوف شد: اینکه در آینده چه اتفاقی می افتد و اینکه چه کسی جایگزین رئیس جمهور فقید و وزیر خارجه ایران خواهد شد.

طبق اصل 131 قانون اساسی ایران، در صورت غیبت، فوت یا استعفای رئیس جمهور، معاون رئیس جمهور مسئولیت و سرپرستی دولت را بر عهده می گیرد. در این مورد، محمد مخبر، معاون اول رئیس جمهور بلافاصله از سوی رهبر معظم انقلاب، علی خامنه ای به این وظیفه مأموریت یافت.

در همین اصل قانون اساسی آمده است که رئیس موقت دولت، رئیس مجلس و رئیس قوه قضائیه باید ظرف 50 روز زمینه را برای انتخابات جدید ریاست جمهوری فراهم کنند. در همان روز، دولت موقت تازه سوگند یاد کرده اعلام کرد که انتخابات در 28 ژوئن برگزار خواهد شد. کاندیداها بی که برای جایگزینی رئیسی شرکت می کنند، طبق قوانین ایران، سه هفته قبل از رای گیری رسماً اعلام می شوند.

رئیس موقت دولت

مخبر رئیس جمهور موقت در حال حاضر یک نامزد احتمالی است. **محمد مخبر دزفولی** که سالها در میان نخبگان اجرایی ایران شهرت داشت، از خانواده ای روحانی در استان نفت خیز خوزستان است. وی دارای دو دکترای توسعه اقتصادی و روابط بین الملل است و صعود خود را از نردبان قدرت با پیوستن به نهادهای مالی تحت نظارت مقام معظم رهبری آغاز کرد.

او به بنیاد مستضعفان و بازوی مالی آن، بانک سینا پیوست. در سال 1386، خامنه ای او را به ریاست ستاد اجرایی فرمان امام خمینی (ره) که معمولاً به اختصار «ستاد» خوانده می شود، منصوب کرد.

ستاد یک شرکت ثروتمند تحت نظارت مستقیم خامنه ای است. رئیس ستاد با ید قابل اعتماد و وفادار به رئیس خود با شد، زیرا این سمت فقط به رهبر و دفتر او گزارش می دهد. به علاوه هیچ سازمان دولتی نمی تواند در امور ستاد دخالت کند. این باعث می شود که فردی که بر ستاد ریاست می کند، دارای قدرت زیادی باشد.

مخبر پس از پیروزی **رئیس** در انتخابات 2021 در صحنه سیاسی ایران به میدان آمد. رئیس به عنوان یک قاضی ارشد سابق، مخبر را به عنوان چهره اجرایی دولت خود انتخاب کرد. اگر **مخبر** در اواخر ژوئن به عنوان نهمین رئیس جمهور ایران انتخاب شود، احتمالاً همان مسیر **رئیس** را ادامه خواهد داد، زیرا او قبلاً راننده پشت فرمان دولت هشتم ایران بود.

چه کسی به جای امیر عبداللہیان پا می گذارد؟

دومین موضوع فوری پس از سقوط هلیکوپتر، یافتن جایگزینی برای وزیر امور خارجه حسین امیر عبداللہیان بود، زیرا جمهوری اسلامی نمی توانست اجازه دهد غیبت وی به تلاش های دیپلماتیک خود در غرب آسیا آسیب برساند یا مختل کند.

از زمان آغاز عملیات سیل الاقصی توسط مقاومت فلسطین علیه اسرائیل در 7 اکتبر، امیر عبداللہیان برنامه ای پر مشغله داشت و به پایتخت های متعدد عربی و اروپایی و حتی بیشتر از آن به سازمان ملل سفر کرد و از فلسطینی ها حمایت کرد و راهبردهای ایران را پیش برد.

محور مقاومت مخبر در اولین حکم کاری خود، معاون سیاسی امیر عبداللہیان و مذاکره کننده ارشد هسته ای ایران را به عنوان رئیس «کمیته روابط خارجی دولت» منصوب کرد.

باقری کنی نیز مانند مخبر از خانواده روحانی است. پدرش آیت الله محمدباقر باقری کنی، از اعضای مجلس خبرگان رهبری بود که رهبر ایران را انتخاب می کرد. برادرش مصباح الهدی باقری کنی با دختر خامنه ای ازدواج کرده است.

عموی علی، آیت الله محمدرضا مهدوی کنی (1931-2014)، یک سیاستمدار محافظه کار معروف است که در سال (1981) برای مدت کوتاهی نخست وزیر و وزیر کشور بود. و بیش از سه دهه ریاست دانشگاه امام صادق را بر عهده داشت. دانشگاه امام صادق را اغلب به عنوان «کارخانه ای» توصیف می کنند که دست کم دو نسل از مدیران

وفادار به جمهوری اسلامی، ورهبران، را با اهداف و سیاست‌های آنها را تولید و تقدیم کرده است. همچنین دانشگاه باقری کنی است که بعدها در آن به تدریس اقتصاد پرداخت.

باقری کنی در اواخر دهه 20 سالگی به وزارت امور خارجه پیوست و سرپرستی وزارت خارجه ایران در MENA و بعداً اروپای مرکزی را بر عهده داشت.

با این حال، روابط نزدیک او با سیاستمدار محافظه کار **سعید جلیلی** (یکی دیگر از فارغ‌التحصیلان امام صادق) باعث شد که از سال 1386 تا 1392 به عنوان معاون دبیر وقت شورای عالی امنیت ملی و مذاکره کننده ارشد هسته ای به ماموریت اش ادامه دهد.

با دعوت امیر عبداللہیان برای بازگشت به وزارت امور خارجه و شرکت در مذاکرات هسته ای ایران و کشورهای 5+1 چین، فرانسه، روسیه، انگلیس و آمریکا به اضافه آلمان، ستاره **باقری کنی** دوباره اوج گرفت. و از این رو، **باقری کنی** برخی از مهم ترین مذاکرات تاریخ جمهوری اسلامی را رهبری کرده بود.

با این حال، مذاکرات نتوانست برنامه جامع اقدام مشترک (برجام) 2015 را احیا کند، توافق هسته ای که پس از خروج یکجانبه واشنگتن در سال 2018 به کما رفت.

باقری کنی به عنوان یک دیپلمات جدی و ملایم شناخته می شود و سه سال تماس مستقیم با دیپلمات های غربی و منطقه ای فرصت کافی برای آشنایی با وی را به آنها داده است. با پیوستن امیر عبداللہیان، وزیر امور خارجه فقید - که روابط خوب و طولانی با پاتخت های عربی داشت - به تاریخ پیوست، اکنون زمان آن فرا رسیده است که **باقری کنی** راهبردهای ایران را در سطح جهان به ویژه در غرب آسیا پیش ببرد.

سیاست خارجی آینده ایران: مسیری برای تداوم

به نظر می رسد مسیر آینده سیاست خارجی ایران در مسیری تداومی قرار دارد، صرف نظر از اینکه **محمد مخبر** در انتخابات ژوئن پیروز شود یا خیر. با توجه به اثربخشی ثابت شده **رئیس**، میراث رئیسی در اولویت دادن به منافع ایران در داخل و رویکرد «نگاه به شرق» او به سیاست خارجی احتمالاً در زمان جانشین وی ادامه خواهد داشت.

برخلاف آرزوهای **حسن روحانی** سلف برای بهبود روابط با غرب، رویکرد **رئیس** بر تقویت روابط با روسیه، چین و سایر کشورهای جنوب جهانی تاکید داشت. تلاش های او جایگاه تهران را در این صحنه ژئوپلیتیک به جایگاه رهبری در کنار پکن و مسکو ارتقا داده است. ابتکارات دیپلماتیک **رئیس**، از جمله سفر به آمریکای لاتین و آفریقا، به گسترش نفوذ ایران در صحنه جهانی ادامه داده است.

جانشین رئیسی احتمالاً با حفظ تداوم سیاست داخلی و خارجی، مسیر موفقیت سیاسی او را دنبال خواهد کرد. به این ترتیب، جهت گیری استراتژیک ایران به سمت شرق و تثبیت موقعیت این کشور در جنوب جهانی احتمالاً در سال های آتی ارکان اصلی برنامه سیاست خارجی این کشور باقی خواهد ماند.

سطری چند در مورد نویسنده این مقاله :

فرشته صادقی روزنامه نگار و فعال رسانه های اجتماعی ایرانی مقیم تهران است که برای نشریه پنجره و دیگر نشریات ایرانی نوشته است . وی دارای مدرک کارشناسی ارشد در رشته مطالعات زنان از دانشگاه تهران است. در توییتر: @fresh_sadeg

----- **با تقدیم احترامات «2024-05-23»**
